

RÅDETS DIREKTIV 92/51/EØF

af 18. juni 1992

om anden generelle ordning for anerkendelse af erhvervsuddannelser til supplerende af direktiv 89/48/EØF

RÅDET FOR DE EUROPÆISKE
FÆLLESSKABER HAR —

under henvisning til Traktaten om Oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab, særlig artikel 49, artikel 57, stk. 1, og artikel 66,

under henvisning til forslag fra Kommissionen ⁽¹⁾,

i samarbejde med Europa-Parlamentet ⁽²⁾,

under henvisning til udtalelse fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg ⁽³⁾, og

ud fra følgende betragtninger:

- 1) I henhold til Traktatens artikel 8 A indebærer det indre marked et område uden indre grænser, og fjernelse af hindringerne for den frie bevægelighed for personer og tjenesteydelser mellem medlemsstaterne er, i overensstemmelse med Traktatens artikel 3, litra c), et af Fællesskabets mål; dette indebærer for medlemsstaternes statsborgere, at de bl.a. har ret til at udøve et erhverv som selvstænding eller lønmodtager i en anden medlemsstat end den, hvori de har opnået deres erhvervs-mæssige kvalifikationer;
- 2) for så vidt angår erhverv, for hvis udøvelse Fællesskabet ikke har fastsat et obligatorisk minimumskvalifikationsniveau, har medlemsstaterne fortsat ret til at fastsætte et sådant niveau med henblik på at sikre kvaliteten af denne virksomhed på deres område; en medlemsstat kan dog ikke uden at tilsidesætte de forpligtelser, der påhviler den i henhold til Traktatens artikel 5, 48, 52 og 59, pålægge en EF-statsborger at erhverve kvalifikationer, som medlemsstaten sædvanligvis indskrænker sig til at fastsætte under henvisning til de kvalifikationer, der erhverves inden for rammerne af statens eget nationale uddannelsessystem, når den pågældende allerede helt eller delvis har erhvervet disse kvalifikationer i en anden medlemsstat; de værtslande, i hvilke et bestemt erhverv er lovreguleret, skal derfor tage hensyn til de kvalifikationer, der er erhvervet i en anden medlemsstat, og vurdere, om de svarer til de kvalifikationer, som landet selv kræver;
- 3) Rådets direktiv 89/48/EØF af 21. december 1988 om indførelse af en generel ordning for gensidig anerkendelse af eksamensbeviser for erhvervs-kompetencegivende videregående uddannelser af mindst tre års varighed ⁽⁴⁾ bidrager til at lette overholdelsen af disse forpligtelser, men direktivet omfatter kun videregående uddannelser;
- 4) for at lette adgangen til at udøve enhver form for erhvervsvirksomhed, som i værtslandet er gjort betinget af, at vedkommende har gennemgået en uddannelse på et bestemt niveau, bør der indføres en anden generel ordning, som supplerer den første ordning;
- 5) den supplerende generelle ordning skal baseres på de samme principper og med de nødvendige ændringer følge de samme regler som den oprindelige generelle ordning;
- 6) dette direktiv finder ikke anvendelse på lovregulerede erhverv, som er omfattet af særlige direktiver, der først og fremmest indfører gensidig anerkendelse af uddannelsesforløb, der gennemføres inden påbegyndelse af arbejdslivet;
- 7) endvidere finder det heller ikke anvendelse på erhverv, som er omfattet af særlige direktiver, der først og fremmest indfører anerkendelse af faglig kunnen, som er baseret på erfaringer opnået i en anden medlemsstat; nogle af disse direktiver finder udelukkende anvendelse på beskæftigelse som selvstændig erhvervsdrivende; for at undgå, at en beskæftigelse falder ind under nærværende direktivs anvendelsesområde, hvis der er tale om lønnet beskæftigelse, således at samme beskæftigelse falder ind under forskellige retlige ordninger for anerkendelse, alt efter om den udøves af lønmodtagere eller selvstændige, må disse direktiver gøres gældende for personer, der udøver den pågældende beskæftigelse som lønmodtagere;
- 8) den supplerende generelle ordning berører ikke anvendelsen af Traktatens artikel 48, stk. 4, og artikel 55;
- 9) denne supplerende ordning skal gælde for de uddannelsesniveauer, som ikke er omfattet af den oprindelige generelle ordning, nemlig de øvrige videregående uddannelser og tilsvarende uddan-

⁽¹⁾ EFT nr. C 263 af 16. 10. 1989, s. 1, og EFT nr. C 217 af 1. 9. 1990, s. 4.

⁽²⁾ EFT nr. C 149 af 18. 6. 1990, s. 149, og EFT nr. C 150 af 15. 6. 1992.

⁽³⁾ EFT nr. C 75 af 26. 3. 1990, s. 11.

⁽⁴⁾ EFT nr. L 19 af 24. 1. 1989, s. 16.

- nelser samt uddannelse svarende til en lang eller kort uddannelse på sekundærtrinnet, eventuelt suppleret med en erhvervsuddannelse eller erhvervspraktik;
- 10) når der ved udøvelse af et lovreguleret erhverv i et værtsland kræves enten en meget kort uddannelse eller visse personlige egenskaber eller blot en generel uddannelse kan dette direktivs normale ordninger for anerkendelse være uforholdsmæssigt tunge; der bør indføres en forenklet ordning med henblik på sådanne tilfælde;
 - 11) der skal endvidere tages hensyn til, at Det Forenede Kongeriges erhvervsuddannelsessystem har en særlig karakter, idet det påhviler »National Framework of Vocational Qualifications« at fastsætte standarder for de faglige niveauer for samtlige erhvervsmæssige aktiviteter;
 - 12) i visse medlemsstater findes der relativt få lovregulerede erhverv; der findes imidlertid i nogle tilfælde uddannelser, som er specifikt rettet mod udøvelse af de ikke-lovregulerede erhverv, og hvis struktur og niveau fastlægges eller kontrolleres af den pågældende medlemsstats kompetente myndigheder; dette giver samme garanti som inden for rammerne af et lovreguleret erhverv;
 - 13) det bør overlades til de kompetente myndigheder i værtslandet i overensstemmelse med de relevante bestemmelser i EF-retten at fastsætte de nødvendige gennemførelsesbestemmelser for afviklingen af prøvetiden og egnethedsprøven;
 - 14) da den supplerende generelle ordning omfatter to uddannelsesniveauer, og den oprindelige generelle ordning omfatter et tredje uddannelsesniveau, skal det i førstnævnte ordning fastsættes, hvorvidt og på hvilke vilkår en person, som har en uddannelse på et bestemt niveau, i en anden medlemsstat kan udøve et erhverv, hvor der stilles lovregulerede kvalifikationskrav på et andet niveau;
 - 15) for udøvelsen af visse erhverv kræver nogle medlemsstater, at den pågældende er i besiddelse af et eksamensbevis som defineret i direktiv 89/48/EØF, mens andre medlemsstater for de samme erhverv kræver, at der er gennemgået en erhvervsuddannelse af indbyrdes forskellig struktur; visse uddannelser, der er struktureret således, at der ikke udstedes et eksamensbevis som defineret i dette direktiv for dem, har ikke desto mindre et tilsvarende fagligt niveau, og sætter den pågældende i stand til at opnå en stilling med tilsvarende ansvar og opgaver; disse uddannelser bør derfor sidestilles med uddannelser, for hvilke der udstedes eksamensbevis; på grund af de pågældende uddannel-
sers vidt forskellige karakter kan dette kun ske, ved at de opføres på en liste; med denne sidestilling vil det i givet fald blive muligt at indføre én anerkendelsesordning for disse uddannelser og uddannelser, der er omfattet af direktiv 89/48/EØF; visse lovregulerede uddannelser bør ligeledes ved hjælp af en anden liste sidestilles med uddannelser, for hvilke der udstedes eksamensbevis;
 - 16) på baggrund af den stadige udvikling i erhvervsuddannelsernes strukturer bør der fastsættes en fremgangsmåde for ændring af listerne;
 - 17) eftersom den supplerende generelle ordning omfatter erhverv, hvis udøvelse er betinget af en erhvervsuddannelse på sekundærtrinnet og i højere grad kræver manuelle færdigheder, bør denne ordning ligeledes indebære anerkendelse af disse kvalifikationer, selv om de udelukkende er opnået ved erhvervs erfaring i en medlemsstat, som ikke har lovreguleret disse erhverv;
 - 18) den her omhandlede generelle ordning sigter ligesom den første generelle ordning mod at fjerne hindringerne for adgang til at optage og udøve lovregulerede erhverv; selv om det arbejde, der er udført i henhold til Rådets beslutning 85/368/EØF af 16. juli 1985 om sammenlignelighed af de ved erhvervsuddannelse i EF-medlemsstaterne opnåede kvalifikationer ⁽¹⁾, ikke sigtede mod at ophæve de juridiske hindringer for fri bevægelighed, men havde et andet formål, nemlig at gøre arbejdsmarkedet mere gennemsigtigt, vil det i givet fald kunne udnyttes i gennemførelsen af dette direktiv, navnlig hvor der er tale om fremskaffelse af oplysninger om en erhvervsuddannelses fag og discipliner, indhold og varighed;
 - 19) de faglige organisationer og undervisnings- eller erhvervsuddannelsesinstitutionerne skal i givet fald høres eller på passende vis inddrages i beslutningsprocessen;
 - 20) en ordning af denne art, der ligesom den oprindelige ordning bidrager til at befæste den europæiske borgers ret til at udnytte sine erhvervsmæssige kundskaber i en hvilken som helst medlemsstat, vil øge og samtidig befæste hans ret til også at erhverve sådanne kundskaber dér, hvor han måtte ønske det;
 - 21) begge ordninger bør, når de har været anvendt i en vis periode, underkastes en nærmere vurdering af deres effektivitet, for at der bl.a. kan tages stilling til, i hvilket omfang de kan forbedres —

(1) EFT nr. L 199 af 31. 7. 1985, s. 56.

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV:

KAPITEL I

Definitioner

Artikel 1

I dette direktiv forstås ved:

- a) »*eksamensbevis*«: ethvert uddannelsesbevis eller flere sådanne beviser under ét,
- som er udstedt af en kompetent myndighed i en medlemsstat, der er udpeget i overensstemmelse med denne stats love eller administrative bestemmelser
 - hvoraf det fremgår, at indehaveren med positivt resultat har gennemgået
 - i) enten en post-gymnasial uddannelse, dog bortset fra den, der er nævnt i artikel 1, litra a), andet led, i direktiv 89/48/EØF, af mindst et års varighed eller af tilsvarende varighed på deltid, hvortil et af adgangskravene som den generelle regel er gennemførelse af det uddannelsesforløb på sekundærtrinnet, der er adgangsgivende til universiteter og højere læreanstalter, samt den erhvervsmæssige uddannelse, der eventuelt kræves ud over denne post-gymnasiale uddannelse
 - ii) eller en af de uddannelser, der er anført i bilag C, og
 - hvoraf det fremgår, at indehaveren besidder de erhvervsmæssige kvalifikationer, der er påkrævet for at få adgang til et lovreguleret erhverv i den pågældende medlemsstat eller til at udøve det,

såfremt den uddannelse, som dette bevis er udstedt for, overvejende har fundet sted i Fællesskabet eller uden for Fællesskabet på en uddannelsesinstitution, hvor der gives undervisning i overensstemmelse med en medlemsstats love og administrative bestemmelser eller såfremt indehaveren har en erhvervs erfaring af tre års varighed attesteret af den medlemsstat, som har anerkendt et uddannelsesbevis udstedt i et tredjeland.

Ethvert uddannelsesbevis eller flere sådanne beviser under ét, som er udstedt af en kompetent myndighed i en medlemsstat, sidestilles med et eksamensbevis som defineret i første afsnit, såfremt der er tale om beviser for en uddannelse, der har fundet sted i Fællesskabet, og i denne medlemsstat anerkendes af en kompetent myndighed som værende på tilsvarende niveau, og såfremt der i den pågældende medlemsstat til disse beviser er knyttet de samme rettigheder vedrørende adgang til og udøvelse af et lovreguleret erhverv

- b) »*certifikat*«: ethvert uddannelsesbevis eller flere sådanne beviser under ét,

- som er udstedt af en kompetent myndighed i en medlemsstat, der er udpeget i overensstemmelse med denne stats love eller administrative bestemmelser

- hvoraf det fremgår, at indehaveren efter at have gennemgået et uddannelsesforløb på sekundærtrinnet har gennemført:

enten et andet, eventuelt erhvervsrettet, uddannelsesforløb end dem, der er nævnt under litra a), i en uddannelsesinstitution eller i en virksomhed, eller vekselvis i en uddannelsesinstitution og en virksomhed og i givet fald suppleret med den praktiske uddannelse eller med den erhvervspraktik, der kræves ud over det pågældende uddannelsesforløb,

eller den praktiske uddannelse eller den periode med erhvervspraktik, der kræves ud over det pågældende uddannelsesforløb på sekundærtrinnet, eller

- hvoraf det fremgår, at indehaveren efter at have gennemgået et teknisk eller erhvervsfagligt uddannelsesforløb på sekundærtrinnet i givet fald har gennemført,

enten et, eventuelt erhvervsrettet, uddannelsesforløb som omhandlet i andet led

eller den praktiske uddannelse eller periode med erhvervspraktik, der kræves ud over det pågældende tekniske eller erhvervsfaglige uddannelsesforløb på sekundærtrinnet, og

- hvoraf det fremgår, at indehaveren besidder de erhvervsmæssige kvalifikationer, der er påkrævet for at få adgang til et lovreguleret erhverv i den pågældende medlemsstat eller til at udøve det,

såfremt den uddannelse, som dette bevis er udstedt for, overvejende har fundet sted i Fællesskabet eller uden for Fællesskabet på en uddannelsesinstitution, hvor der gives undervisning i overensstemmelse med en medlemsstats love og administrative bestemmelser, eller såfremt indehaveren har en erhvervs erfaring af to års varighed attesteret af den medlemsstat, som har anerkendt et uddannelsesbevis udstedt i et tredjeland.

Ethvert uddannelsesbevis eller flere sådanne beviser under ét, som er udstedt af en kompetent myndighed i en medlemsstat, sidestilles med et certifikat som defineret i første afsnit, såfremt der er tale om beviser for en uddannelse, der har fundet sted i Fællesskabet og i denne medlemsstat anerkendes af en kompetent myndighed som værende på tilsvarende niveau, og såfremt der i den pågældende medlemsstat til disse beviser er knyttet de samme rettigheder vedrørende adgang til og udøvelse af et lovreguleret erhverv

c) »kursusbevis«: ethvert bevis

- for gennemførelsen af en uddannelse, som ikke indgår i en helhed, der udgør et eksamensbevis efter direktiv 89/48/EØF eller et eksamensbevis eller certifikat efter nærværende direktiv, eller
- som er udstedt efter en vurdering af ansøgerens personlige kvaliteter, egnethed eller kundskaber, som en myndighed, der er udpeget i overensstemmelse med en medlemsstats love eller administrative bestemmelser, anser for at være væsentlige for udøvelsen af et erhverv, uden at der kræves bevis for forudgående uddannelse

d) »værtsland«: den medlemsstat, hvori en EF-statsborger ansøger om tilladelse til at udøve et lovreguleret erhverv, og som ikke er den stat, i hvilken den pågældende erhvervede sit eller sine uddannelsesbevis(er) eller sit kursusbevis eller først udøvede det pågældende erhverv

e) »lovreguleret erhverv«: den eller de samlede lovregulerede erhvervsmæssige former for virksomhed, der udgør dette erhverv i en medlemsstat

f) »lovreguleret erhvervsmæssig virksomhed«: erhvervsmæssig virksomhed eller en form deraf, når der enten direkte eller indirekte ifølge love eller administrative bestemmelser kræves et uddannelsesbevis eller kursusbevis for i en medlemsstat at optage eller udøve denne virksomhed eller en form deraf. Som en form for udøvelse af lovreguleret erhvervsmæssig virksomhed betragtes blandt andet:

- udøvelse af en aktivitet under anvendelse af en faglig titel, såfremt anvendelse af den pågældende titel er forbeholdt personer, der er i besiddelse af det uddannelsesbevis eller kursusbevis, der kræves i henhold til love eller administrative bestemmelser
- udøvelse af erhvervsmæssig virksomhed inden for sundhedssektoren, i det omfang vederlag og/eller refusion for denne virksomhed i henhold til medlemsstatens sociale sikringsordning er betinget af, at den pågældende er i besiddelse af et uddannelsesbevis eller kursusbevis.

Når første afsnit ikke finder anvendelse, sidestilles med en lovreguleret erhvervsmæssig virksomhed en erhvervsmæssig virksomhed, udøvet af medlemmerne af en sammenslutning eller en organisation, som især har til formål at fremme og opretholde et højt niveau inden for den pågældende erhvervs-gren, og som med henblik på virkeliggørelsen af

denne målsætning af en medlemsstat er anerkendt under en særlig form og:

- udsteder et uddannelsesbevis til sine medlemmer
- sikrer, at de overholder de faglige regler, som den har fastsat, og
- giver dem ret til at anvende en faglig titel eller en forkortelse eller at opnå en stilling svarende til dette uddannelsesbevis.

Når en medlemsstat anerkender en sammenslutning eller en organisation, der opfylder de i andet afsnit anførte betingelser på den i samme afsnit anførte måde, giver den meddelelse herom til Kommissionen

g) »lovreguleret uddannelse«: enhver uddannelse:

- som er specifikt rettet mod udøvelse af et bestemt erhverv, og
- som består af et uddannelsesforløb, om fornødent suppleret med en erhvervsuddannelse, en praktisk uddannelse eller erhvervspraktik, hvis struktur og niveau er fastlagt ved denne medlemsstats love eller administrative bestemmelser, eller som er omfattet af en kontrol eller godkendelse foretaget af den myndighed, der er udpeget med henblik herpå

h) »erhvervserfaring«: faktisk og lovmæssig udøvelse af et bestemt erhverv i den medlemsstat

i) »prøvetid«: udøvelse af et lovreguleret erhverv, der finder sted i værtslandet på en kvalificeret fagmands ansvar og eventuelt er ledsaget af en supplerende uddannelse. Prøvetiden afsluttes med en bedømmelse. Bestemmelserne for prøvetid og bedømmelse heraf fastsættes af de kompetente myndigheder i værtslandet.

Den prøveansattes status i værtslandet, navnlig for så vidt angår opholdsret, forpligtelser, sociale rettigheder og ydelser, godtgørelser og vederlag, fastsættes af værtslandets kompetente myndigheder i overensstemmelse med gældende EF-ret

j) »egnethedsprøve«: en kontrol udelukkende af ansøgerens faglige kundskaber, som foretages af værtslandets kompetente myndigheder, og hvis formål er at vurdere ansøgerens egnethed til at udøve et lovreguleret erhverv i dette land.

Med henblik på denne kontrol opstiller de kompetente myndigheder en liste over de fag, der på grundlag af en sammenligning mellem den uddannelse, der kræves i den pågældende medlemsstat, og den uddannelse, som ansøgeren har fået, ikke er

omfattet af det eller de uddannelsesbeviser, som ansøgeren fremlægger. Disse fag kan omfatte såvel teoretiske kundskaber som praktiske færdigheder, der kræves for udøvelsen af erhvervet.

Ved egnethedsprøven skal der tages hensyn til det forhold, at ansøgeren i hjemlandet eller det seneste opholdsland er en kvalificeret fagmand. Prøven skal vedrøre fag, som vælges blandt dem, der er opført på den i andet afsnit nævnte liste, og hvortil kendskab er en væsentlig forudsætning for, at ansøgeren kan udøve det pågældende erhverv i værtslandet. De nærmere betingelser for egnethedsprøven fastsættes af værtslandets kompetente myndigheder.

Den status, der i værtslandet tilkommer den ansøger, der ønsker at forberede sig til egnethedsprøven i det pågældende land, fastsættes af de kompetente myndigheder i dette land i overensstemmelse med gældende EF-ret.

KAPITEL II

Anvendelsesområde

Artikel 2

Dette direktiv gælder for enhver EF-statsborger, der ønsker at udøve et lovreguleret erhverv som selvstændig eller lønmodtager i et værtsland.

Dette direktiv gælder hverken for de erhverv, der er omfattet af et særligt direktiv, hvorved der mellem medlemsstaterne indføres en gensidig anerkendelse af eksamensbeviser, eller for de erhverv, der er omfattet af et af de i bilag A anførte direktiver.

De i bilag B anførte direktiver skal gøres gældende for udøvelsen af lønnet beskæftigelse af den art, som er omfattet af disse direktiver.

KAPITEL III

Ordning for anerkendelse, når værtslandet kræver et eksamensbevis i henhold til nærværende direktiv eller i henhold til direktiv 89/48/EØF

Artikel 3

Når der i værtslandet kræves et eksamensbevis som defineret i dette direktiv eller i direktiv 89/48/EØF for at optage eller udøve et bestemt lovreguleret erhverv, kan den kompetente myndighed ikke — medmindre andet er fastsat i direktiv 89/48/EØF — under henvisning til manglende kvalifikationer nægte en EF-statsborger adgang til at optage eller udøve et sådant erhverv på samme vilkår som dem, der gælder for landets egne statsborgere,

a) såfremt ansøgeren er i besiddelse af et eksamensbevis som defineret i dette direktiv eller direktiv 89/48/EØF, som i en anden medlemsstat er foreskrevet som betingelse for adgang til dér at optage eller udøve det samme erhverv, og som er opnået i en medlemsstat, eller

b) såfremt ansøgeren på fuldtidsbasis har udøvet det pågældende erhverv i mindst to år eller i en tilsvarende periode på deltid i løbet af de forudgående ti år i en anden medlemsstat, hvor dette erhverv ikke er hverken lovreguleret i henhold til artikel 1, litra e), og artikel 1, litra f), første afsnit, i dette direktiv eller i henhold til artikel 1, litra c), og artikel 1, litra d), første afsnit, i direktiv 89/48/EØF, og den pågældende er i besiddelse af et eller flere uddannelsesbeviser

— som er udstedt af en kompetent myndighed i en medlemsstat, der er udpeget i overensstemmelse med denne stats love eller administrative bestemmelser

— hvoraf det fremgår, at indehaveren med positivt resultat har gennemgået en post-gymnasial uddannelse, dog bortset fra den, der er nævnt i artikel 1, litra a), andet led, i direktiv 89/48/EØF, af mindst et års varighed eller af tilsvarende varighed på deltid, hvortil et af adgangskravene som den generelle regel er gennemførelse af det uddannelsesforløb på sekundærtrinnet, der er adgangsgivende til universiteter og højere læreanstalter, samt den eventuelle erhvervsmæssige uddannelse, der indgår i denne post-gymnasiale uddannelse, eller

— som attesterer lovreguleret uddannelse, jf. bilag D, og

— som har forberedt ham til at udøve det pågældende erhverv.

Den ovenfor omhandlede erhvervs erfaring på to år kan dog ikke kræves, når det eller de uddannelsesbeviser, som ansøgeren er i besiddelse af, og som er omhandlet i dette litra, er udstedt som bevis for en lovreguleret uddannelse.

Ethvert uddannelsesbevis eller flere sådanne beviser under ét, som er udstedt af en kompetent myndighed i en medlemsstat, sidestilles med det i første afsnit omhandlede uddannelsesbevis, såfremt der er tale om beviser for en uddannelse, der har fundet sted i Fællesskabet og af denne medlemsstat anerkendes som værende på tilsvarende niveau, på betingelse af, at denne anerkendelse er blevet meddelt de øvrige medlemsstater og Kommissionen.

Uanset stk. 1 er værtslandet ikke forpligtet til at anvende denne artikel, når der i dette kræves et eksamensbevis som defineret i direktiv 89/48/EØF for at optage eller udøve et bestemt lovreguleret erhverv, og når en af betingelserne for udstedelse af dette eksamensbevis er gennemførelse med positivt resultat af en post-gymnasial uddannelse af en varighed på over fire år.

Artikel 4

1. Artikel 3 er ikke til hinder for, at værtslandet ligeledes af ansøgeren kræver:

a) at han beviser, at han har erhvervs erfaring, når varigheden af den uddannelse, som han i henhold til artikel 3, stk. 1, litra a) og b), dokumenterer at have gennemgået, er mindst et år kortere end den uddannelsestid, der kræves i værtslandet. Kravene til længden af erhvervs erfaringen må i så fald ikke overstige:

- det dobbelte af den manglende uddannelsestid, når denne vedrører en post-gymnasial uddannelse og/eller en praktisk uddannelse, der gennemføres under tilsyn af den praktislærer og afsluttes med en eksamen
- den manglende uddannelsestid, når denne vedrører erhvervspraktik, der gennemføres med støtte fra en kvalificeret fagmand.

For så vidt angår eksamensbeviser i henhold til artikel 1, litra a), andet afsnit, fastsættes varigheden af denne uddannelse, der anerkendes som værende på samme niveau, på grundlag af den uddannelse, der er defineret i artikel 1, litra a), første afsnit.

Ved anvendelsen af nærværende litra skal der tages hensyn til den i artikel 3, stk. 1, litra b), omhandlede erhvervs erfaring.

Længden af den krævede erhvervs erfaring må under ingen omstændigheder overstige fire år.

Der kan imidlertid ikke kræves erhvervs erfaring af en ansøger, der er i besiddelse af et eksamensbevis for et post-gymnasialt uddannelsesforløb som omhandlet i artikel 1, litra a), andet led, eller et eksamensbevis som defineret i artikel 1, litra a), i direktiv 89/48/EØF, og som ønsker at udøve sit erhverv i en medlemsstat, hvor der kræves eksamensbevis eller et uddannelsesbevis for et af de uddannelsesforløb, der er omhandlet i bilag C og D

b) at han gennemgår en prøvetid, der dog ikke må overstige tre år, eller går op til en egnethedsprøve:

- når den uddannelse, han i henhold til artikel 3, stk. 1, litra a) og b), har fået, omfatter teoretiske og/eller praktiske fag eller discipliner, der er væsentligt forskellige fra dem, der er omfattet af det eksamensbevis som defineret i nærvæ-

rende direktiv eller i direktiv 89/48/EØF, som er foreskrevet i værtslandet, eller

- når det lovregulerede erhverv — i det tilfælde, der er nævnt i artikel 3, stk. 1, litra a) — i værtslandet omfatter en eller flere former for lovreguleret erhvervmæssig virksomhed, der ikke forekommer i det lovregulerede erhverv i ansøgerens hjemland eller seneste opholdsland, og denne forskel er karakteriseret ved en særlig uddannelse, som kræves i værtslandet, og som omfatter teoretiske og/eller praktiske fag eller discipliner, der er væsentligt forskellige fra dem, der er omfattet af det af ansøgeren fremlagte eksamensbevis som defineret i nærværende direktiv eller i direktiv 89/48/EØF, eller

- når det lovregulerede erhverv — i det tilfælde, der er nævnt i artikel 3, stk. 1, litra b) — i værtslandet omfatter en eller flere former for lovreguleret erhvervmæssig virksomhed, der ikke forekommer i det erhverv, som ansøgeren har udøvet i sit hjemland eller seneste opholdsland, og denne forskel er karakteriseret ved en særlig uddannelse, der kræves i værtslandet, og som omfatter teoretiske og/eller praktiske fag eller discipliner, der er væsentligt forskellige fra dem, der er omfattet af det eller de af ansøgeren fremlagte uddannelsesbeviser.

Gør værtslandet brug af den i første afsnit nævnte mulighed, skal det give ansøgeren ret til at vælge mellem prøvetid og egnethedsprøve. Har et værtsland, hvori der kræves et eksamensbevis som defineret i direktiv 89/48/EØF eller i nærværende direktiv, til hensigt at indføre fravigelser af ansøgerens ret til selv at vælge, finder fremgangsmåden i artikel 14 anvendelse.

Uanset foregående afsnit kan værtslandet forbeholde sig ret til at vælge mellem prøvetid og egnethedsprøve, når

- der er tale om erhverv, for hvis udøvelse det er nødvendigt at have nøje kendskab til national ret, og i forbindelse med hvilke rådgivning og/eller bistand med hensyn til national ret indgår som et væsentligt og fast element, eller

- der i værtslandet for at optage eller udøve erhvervet kræves et eksamensbevis som defineret i direktiv 89/48/EØF, og når en af betingelserne for udstedelse af dette eksamensbevis er gennemførelse med positivt resultat af en post-gymnasial uddannelse af en varighed på over tre år eller af en tilsvarende varighed på deltid, og ansøgeren er i besiddelse enten af et eksamensbevis som defineret i nærværende direktiv eller af et eller flere uddannelsesbevi-

ser som omhandlet i artikel 3, stk. 1, litra b), i nærværende direktiv, og som ikke er omfattet af artikel 3, stk. 1, litra b), i direktiv 89/48/EØF.

2. Værtslandet kan dog ikke anvende bestemmelserne i stk. 1, litra a) og b), kumulativt.

KAPITEL IV

Ordning for anerkendelse, når værtslandet kræver et eksamensbevis, og ansøgeren er i besiddelse af et certifikat eller et tilsvarende uddannelsesbevis

Artikel 5

Når der i værtslandet kræves et eksamensbevis for at optage eller udøve et bestemt lovreguleret erhverv, kan den kompetente myndighed ikke under henvisning til manglende kvalifikationer nægte en EF-statsborger adgang til at optage eller udøve et sådant erhverv på samme vilkår som dem, der gælder for landets egne statsborgere,

a) såfremt ansøgeren er i besiddelse af det certifikat, som i en anden medlemsstat er foreskrevet som betingelse for adgang til dér at optage eller udøve det samme erhverv, og som er opnået i en medlemsstat, eller

b) såfremt ansøgeren på fuldtidsbasis har udøvet det pågældende erhverv i to år i løbet af de forudgående ti år i en anden medlemsstat, hvor dette erhverv ikke er lovreguleret i henhold til artikel 1, litra e), og artikel 1, litra f), første afsnit, og den pågældende er i besiddelse af et eller flere uddannelsesbeviser

— som er udstedt af en kompetent myndighed i en medlemsstat, der er udpeget i overensstemmelse med denne stats love eller administrative bestemmelser

— hvoraf det fremgår, at indehaveren efter at have gennemgået et uddannelsesforløb på sekundærtrinnet har fuldført

enten et andet alment eller erhvervsrettet uddannelsesforløb end dem, der er omhandlet i litra a), og som har fundet sted i en uddannelsesinstitution eller i en virksomhed eller vekselvis i en uddannelsesinstitution og en virksomhed, i givet fald suppleret med den praktiske uddannelse eller den erhvervspraktik, der er en integrerende del af det pågældende uddannelsesforløb,

eller den praktiske uddannelse eller den erhvervspraktikperiode, der er en integrerende

del af det pågældende uddannelsesforløb på sekundærtrinnet, eller

— hvoraf det fremgår, at indehaveren efter at have gennemgået et teknisk eller erhvervsfagligt uddannelsesforløb på sekundærtrinnet i givet fald har fuldført

enten et alment eller erhvervsrettet uddannelsesforløb som nævnt i andet led,

eller den praktiske uddannelse eller den erhvervspraktikperiode, der er en integrerende del af det pågældende tekniske eller erhvervsfaglige uddannelsesforløb på sekundærtrinnet, og

— som har forberedt denne til at udøve det pågældende erhverv.

Den ovenfor omhandlede erhvervs erfaring på to år kan dog ikke kræves, når det eller de uddannelsesbeviser, som ansøgeren er i besiddelse af, og som er omhandlet i dette litra, er udstedt som bevis for en lovreguleret uddannelse.

Værtslandet kan imidlertid kræve, at ansøgeren gennemgår en prøvetid, der dog ikke må overstige tre år, eller går op til en egnethedsprøve. Værtslandet skal give ansøgeren ret til at vælge mellem prøvetid og egnethedsprøve.

Har værtslandet til hensigt at fravige ansøgerens ret til selv at vælge, finder fremgangsmåden i artikel 14 anvendelse.

KAPITEL V

Ordning for anerkendelse, når værtslandet kræver et certifikat

Artikel 6

Når der i værtslandet kræves et certifikat for at optage eller udøve et bestemt lovreguleret erhverv, kan den kompetente myndighed ikke under henvisning til manglende kvalifikationer nægte en EF-statsborger adgang til at optage eller udøve et sådant erhverv på samme vilkår som dem, der gælder for landets egne statsborgere:

a) såfremt ansøgeren er i besiddelse af et eksamensbevis som defineret i nærværende direktiv eller i direktiv 89/48/EØF eller det certifikat, som i en anden medlemsstat er foreskrevet som betingelse for adgang til dér at optage eller udøve det samme erhverv, og som er opnået i en medlemsstat, eller

b) såfremt ansøgeren på fuldtidsbasis har udøvet det pågældende erhverv i to år eller i en tilsvarende periode på deltid i løbet af de forudgående ti år i en anden medlemsstat, hvor dette erhverv ikke er

lovreguleret i henhold til artikel 1, litra e), og artikel 1, litra f), første afsnit, og den pågældende er i besiddelse af et eller flere uddannelsesbeviser

— som er udstedt af en kompetent myndighed i en medlemsstat, der er udpeget i overensstemmelse med denne stats love eller administrative bestemmelser

— hvoraf det fremgår, at indehaveren med positivt resultat har gennemgået en post-gymnasial uddannelse, dog bortset fra den, der er nævnt i artikel 1, litra a), andet led, i direktiv 89/48/EØF, af mindst et års varighed eller af tilsvarende varighed på deltid, hvortil et af adgangskravene som den generelle regel er gennemførelse af det uddannelsesforløb på sekundærtrinnet, der er adgangsgivende til universiteter og højere læreanstalter, samt den eventuelle erhvervmæssige uddannelse, der indgår i denne postgymnasiale uddannelse, eller

— hvoraf det fremgår, at indehaveren efter at have gennemgået et uddannelsesforløb på sekundærtrinnet har fuldført

enten et andet alment eller erhvervsrettet uddannelsesforløb end dem, der er omhandlet i litra a), og som har fundet sted i en uddannelsesinstitution eller i en virksomhed eller vekselvis i en uddannelsesinstitution og en virksomhed, i givet fald suppleret med den praktiske uddannelse eller den erhvervspraktik, der er en integrerende del af det pågældende uddannelsesforløb,

eller den praktiske uddannelse eller den erhvervspraktikperiode, der er en integrerende del af det pågældende uddannelsesforløb på sekundærtrinnet, eller

— hvoraf det fremgår, at indehaveren efter at have gennemgået et teknisk eller erhvervsfagligt uddannelsesforløb på sekundærtrinnet i givet fald har fuldført

enten et alment eller erhvervsrettet uddannelsesforløb som nævnt i tredje led,

eller den praktiske uddannelse eller den erhvervspraktikperiode, der er en integrerende del af det pågældende tekniske eller erhvervsfaglige uddannelsesforløb på sekundærtrinnet, og

— som har forberedt ham til at udøve det pågældende erhverv.

Den ovenfor omhandlede erhvervs erfaring på to år kan dog ikke kræves, når det eller de uddannelsesbeviser, som ansøgeren er i besiddelse af, og som er omhandlet i dette litra, er udstedt som bevis for en lovreguleret uddannelse

c) såfremt ansøgeren, uden at være i besiddelse af hverken et eksamensbevis, et certifikat eller et uddannelsesbevis, som defineret i artikel 3, stk. 1, litra b), eller i denne artikels litra b), på fuldtidsbasis har udøvet det pågældende erhverv i en anden medlemsstat, hvor dette erhverv ikke er lovreguleret i henhold til artikel 1, litra e), og artikel 1, litra f), første afsnit, i tre år i træk eller i en tilsvarende periode på deltid i løbet af de forudgående ti år.

Ethvert uddannelsesbevis eller flere sådanne beviser under ét, som er udstedt af en kompetent myndighed i en medlemsstat, sidestilles med det i stk. 1, litra b), omhandlede uddannelsesbevis, såfremt der er tale om beviser for en uddannelse, der har fundet sted i Fællesskabet og af denne medlemsstat anerkendes som værende på tilsvarende niveau, på betingelse af at denne anerkendelse er blevet meddelt de øvrige medlemsstater og Kommissionen.

Artikel 7

Artikel 6 er ikke til hinder for, at værtslandet ligeledes af ansøgeren kræver:

a) at han gennemgår en prøvetid, der dog ikke må overstige to år, eller går op til en egnethedsprøve, når den uddannelse, han i henhold til artikel 5, stk. 1, litra a) eller b), har fået, omfatter teoretiske og/eller praktiske fag eller discipliner, der er væsentligt forskellige fra dem, der er omfattet af det certifikat, som er foreskrevet i værtslandet, eller når der er forskelle i de aktivitetsområder, for hvilke der af værtslandet kræves en særlig uddannelse, der omfatter teoretiske og/eller praktiske fag eller discipliner, der er væsentligt forskellige fra dem, der er omfattet af det uddannelsesbevis, der indehaves af ansøgeren.

Gør værtslandet brug af denne mulighed, skal det give ansøgeren ret til at vælge mellem prøvetid og egnethedsprøve. Har et værtsland, hvori der kræves certifikat, til hensigt at fravige ansøgerens ret til selv at vælge, finder fremgangsmåden i artikel 14 anvendelse

b) at han gennemgår en prøvetid, der dog ikke må overstige to år, eller går op til en egnethedsprøve, såfremt han i det i artikel 6, stk. 1, litra c), omhandlede tilfælde hverken er i besiddelse af et eksamensbevis, et certifikat eller et uddannelsesbevis. Værtslandet kan forbeholde sig ret til at vælge mellem prøvetid og egnethedsprøve.

KAPITEL VI

Særlige ordninger for anerkendelse af andre kvalifikationer

Artikel 8

Når der i værtslandet kræves et kursusbevis for at optage eller udøve et bestemt lovreguleret erhverv, kan

den kompetente myndighed ikke under henvisning til manglende kvalifikationer nægte en EF-statsborger adgang til at optage eller udøve et sådant erhverv på samme vilkår som dem, der gælder for landets egne statsborgere,

- a) såfremt ansøgeren er i besiddelse af et kursusbevis, som i en anden medlemsstat er foreskrevet som betingelse for adgang til dér at optage eller udøve samme erhverv, og som er opnået i en anden medlemsstat, eller
- b) hvis ansøgeren kan dokumentere at have kvalifikationer erhvervet i andre medlemsstater

som giver tilsvarende sikkerhed, navnlig inden for sundhed, sikkerhed, miljøbeskyttelse og forbrugerbeskyttelse, som dem, der er foreskrevet ved lov eller administrative bestemmelser i værtslandet.

Kan ansøgeren ikke dokumentere at have et sådant bevis eller sådanne kvalifikationer, gælder værtslandets love og administrative bestemmelser.

Artikel 9

Når der i værtslandet for at optage eller udøve et lovreguleret erhverv kun stilles krav om besiddelse af et uddannelsesbevis, der attesterer generel uddannelse på primært eller sekundært uddannelsesniveau, kan den kompetente myndighed ikke under henvisning til manglende kvalifikationer nægte en EF-statsborger adgang til at optage eller udøve sådant erhverv på samme vilkår som dem, der gælder for landets egne statsborgere, såfremt ansøgeren er indehaver af et uddannelsesbevis på tilsvarende niveau udstedt i en anden medlemsstat.

Dette uddannelsesbevis skal i den pågældende medlemsstat være udstedt af en kompetent myndighed, der er udpeget i overensstemmelse med denne stats love eller administrative bestemmelser.

KAPITEL VII

Andre foranstaltninger med henblik på at lette den faktiske udøvelse af etableringsretten, den frie udveksling af tjenesteydelser og lønmodtagernes frie bevægelighed

Artikel 10

1. Den kompetente myndighed i et værtsland, der gør adgang til et lovreguleret erhverv betinget af, at ansøgeren fremlægger attest for hæderlighed, vandelsattest eller bevis for, at han ikke er under konkurs, og som kan suspendere eller inddrage retten til udøvelse af et sådant erhverv i tilfælde af grov forsømmelse eller skødesløshed i udøvelsen af den pågældende virksomhed

eller overtrædelse af straffeloven, skal som tilstrækkeligt bevis for statsborgere fra andre medlemsstater, der ønsker at udøve dette erhverv på dets område, godkende de dokumenter, der er udstedt af de kompetente myndigheder i den medlemsstat, der er hjemland eller seneste opholdsland, og hvoraf det fremgår, at disse krav er opfyldt.

Hvis de dokumenter, der er omhandlet i første afsnit, ikke udstedes af de kompetente myndigheder i den medlemsstat, der er hjemland eller seneste opholdsland, erstattes de af en under ed afgivet erklæring eller — i de medlemsstater, hvor sådan edsaflæggelse ikke anvendes — af en højtidelig erklæring afgivet af den pågældende for en kompetent retslig eller administrativ myndighed eller i givet fald for en notar eller et statsanerkendt fagligt organ, som udsteder en attestation med bekræftelse af denne ed eller højtidelige erklæring.

2. Kræver den kompetente myndighed i værtslandet af statsborgere i dette land dokumentation for fysisk og psykisk sundhed som betingelse for adgang til og udøvelse af et lovreguleret erhverv, skal den som tilstrækkeligt bevis herfor godkende fremlæggelse af det dokument, der kræves i den medlemsstat, der er hjemland eller seneste opholdsland.

Såfremt den medlemsstat, der er hjemland eller seneste opholdsland, i forbindelse med adgang til eller udøvelse af det pågældende erhverv ikke kræver dokumentation af denne art, godkender værtslandet, at statsborgere fra den medlemsstat, der er hjemland eller seneste opholdsland, fremlægger en af en kompetent myndighed i denne stat udstedt attestation, der svarer til attestationerne i værtslandet.

3. Den kompetente myndighed i værtslandet kan kræve, at de dokumenter og attester, der er omhandlet i stk. 1 og 2, ved fremlæggelsen højst er tre måneder gamle.

4. Hvis den kompetente myndighed i værtslandet som betingelse for adgang til og udøvelse af et lovreguleret erhverv kræver af landets statsborgere, at de aflægger ed eller afgiver en højtidelig erklæring, og kan denne ed eller denne erklæring på grund af sin udformning ikke bruges af statsborgere fra de andre medlemsstater, skal myndigheden drage omsorg for, at en passende og dækkende udformning kan forelægges for de pågældende.

Artikel 11

1. Den kompetente myndighed i værtslandet skal sikre, at EF-statsborgere, som opfylder betingelserne for dér i landet at få adgang til at optage og udøve et

lovreguleret erhverv, har ret til at benytte den faglige titel i værtslandet, der svarer til det pågældende erhverv.

2. Den kompetente myndighed i værtslandet skal sikre, at EF-statsborgere, som opfylder betingelserne for dér i landet at få adgang til at optage og udøve en lovreguleret erhvervsmæssig virksomhed, har ret til at benytte hjemlandets eller det seneste opholdslands retmæssige titel og eventuelt en forkortelse heraf på det pågældende lands sprog. Værtslandet kan foreskrive, at denne titel skal efterfølges af navn på og beliggenhed for den institution eller den eksamenskommission, der har tildelt den.

3. Hvis et erhverv i værtslandet er reguleret af en sammenslutning eller organisation som omhandlet i artikel 1, litra f), kan medlemsstaternes statsborgere kun anvende den faglige titel eller forkortelse, som denne sammenslutning eller organisation giver ret til, såfremt de fremlægger bevis på medlemskab af nævnte sammenslutning eller organisation.

Gør sammenslutningen eller organisationen opnåelse af medlemskab betinget af visse kvalifikationer, kan denne betingelse for så vidt angår statsborgere fra andre medlemsstater, der er i besiddelse af et eksamensbevis i henhold til artikel 1, litra a), et certifikat i henhold til artikel 1, litra b), eller et uddannelsesbevis i henhold til artikel 3, stk. 1, litra b), eller artikel 5, stk. 1, litra b), eller artikel 9, kun gøres gældende på de vilkår, der er fastsat i dette direktiv, særlig artikel 3, 4 og 5.

Artikel 12

1. Værtslandet accepterer som dokumentation for, at de i artikel 3 til 9 nævnte betingelser er opfyldt, de dokumenter, som medlemsstaternes kompetente myndigheder har udstedt, og som vedkommende skal fremlægge til støtte for sin ansøgning om tilladelse til at udøve det pågældende erhverv.

2. Behandlingen af en ansøgning om tilladelse til at udøve et lovreguleret erhverv skal afsluttes så hurtigt som muligt, og resultatet skal meddeles ved en begrundet beslutning truffet af værtslandets kompetente myndighed senest fire måneder efter, at samtlige akter vedrørende den pågældende er fremlagt. Beslutningen eller manglende beslutning kan appelleres i henhold til nationale retsregler.

KAPITEL VIII

Fremgangsmåden ved koordinering

Artikel 13

1. Medlemsstaterne udpeger inden for den frist, der er fastsat i artikel 17, de kompetente myndigheder, der er bemyndiget til at modtage ansøgningerne og træffe de beslutninger, der er omhandlet i dette direktiv. De giver de øvrige medlemsstater og Kommissionen underretning herom.

2. Hver medlemsstat udpeger en koordinator for de i stk. 1 omhandlede myndigheders virksomhed og giver de øvrige medlemsstater og Kommissionen underretning herom. Koordinatoren har til opgave at sørge for en ensartet gennemførelse af dette direktiv inden for alle de berørte erhverv. Koordinatoren er medlem af den koordinationsgruppe, der er nedsat under Kommissionen i henhold til direktiv 89/48/EØF, artikel 9, stk. 2.

Den koordinationsgruppe, der er nedsat i henhold til nævnte artikel 9, stk. 2, har også til opgave

- at lette iværksættelsen af nærværende direktiv
- at indsamle alle relevante oplysninger om direktivets gennemførelse i medlemsstaterne, navnlig oplysninger til brug ved opstillingen af en vejledende fortegnelse over lovregulerede erhverv og oplysninger om afvigelser mellem de kvalifikationer, der meddeles i medlemsstaterne, således at disse kompetente myndigheder lettere kan vurdere eventuelle væsentlige forskelle.

Kommissionen kan høre gruppen om eventuelle ændringer i den indførte ordning.

3. Medlemsstaterne træffer foranstaltninger med henblik på at tilvejebringe de nødvendige oplysninger om anerkendelse af eksamensbeviser og certifikater samt de andre betingelser for adgang til et lovreguleret erhverv inden for rammerne af dette direktiv. De kan til udførelsen af denne opgave lade sig bistå af de eksisterende informationsnet, og i givet fald de relevante faglige sammenslutninger eller organisationer. Kommissionen tager de initiativer, der er nødvendige for at sikre udbygning og koordinering af fremsendelsen af de nødvendige oplysninger.

KAPITEL IX

Undtagelsesprocedurer vedrørende valg mellem prøvetid og egnethedsprøve

Artikel 14

1. Har en medlemsstat i medfør af artikel 4, stk. 1, litra b), andet afsnit, andet punktum, eller artikel 5,

stk. 3, eller artikel 7, litra a), andet afsnit, andet punktum, til hensigt ikke at lade ansøgere vælge mellem prøvetid og egnhedsprøve, skal den straks sende et udkast til den pågældende forskrift til Kommissionen. Samtidig skal den meddele Kommissionen grundene til, at det er nødvendigt at indføre en sådan forskrift.

Kommissionen underretter straks de øvrige medlemsstater om udkastet; den kan desuden høre den i artikel 13, stk. 2, omhandlede koordinationsgruppe om dette udkast.

2. Ud over Kommissionens og de øvrige medlemsstaters mulighed for at indgive bemærkninger til udkastet kan medlemsstaten kun vedtage forskriften, hvis Kommissionen ikke inden for en frist på tre måneder har rejst indsigelse mod den ved en beslutning.

3. Efter anmodning fra en medlemsstat eller Kommissionen skal medlemsstaterne straks fremsende den endelige ordlyd af en forskrift, der følger af anvendelsen af denne artikel.

KAPITEL X

Fremgangsmåden med ændring af bilag C og D

Artikel 15

1. Listerne over uddannelserne i bilag C og D vil kunne ændres efter en begrundet anmodning fra den berørte medlemsstat til Kommissionen. Med anmodningen skal følge alle nødvendige oplysninger, herunder navnlig de relevante nationale retsforskrifter. Den medlemsstat, der har fremsat anmodningen, underretter ligeledes de andre medlemsstater.

2. Kommissionen ser nærmere på den pågældende uddannelse samt på de uddannelser, der kræves i de andre medlemsstater. Den undersøger navnlig, om eksamensbeviset for den pågældende uddannelse giver indehaveren:

- et erhvervsuddannelsesniveau, der svarer til niveauet for den post-gymnasiale uddannelse, der er nævnt i artikel 1, litra a), første afsnit, andet led, punkt i), samt
- tilsvarende ansvar og opgaver.

3. Kommissionen bistås af et udvalg, der består af repræsentanter for medlemsstaterne, og som har Kommissionens repræsentant som formand.

4. Kommissionens repræsentant forelægger udvalget et udkast til de foranstaltninger, der skal træffes. Udval-

get afgiver en udtalelse om dette udkast inden for en frist, som formanden kan fastsætte under hensyn til, hvor meget det pågældende spørgsmål haster. Det udtaler sig med det flertal, der er fastsat i Traktatens artikel 148, stk. 2, for vedtagelse af de afgørelser, som Rådet skal træffe på forslag af Kommissionen. Ved afstemninger i udvalget tillægges de stemmer, der afgives af repræsentanterne for medlemsstaterne, den vægt, der er fastlagt i nævnte artikel. Formanden deltager ikke i afstemningen.

5. Kommissionen vedtager foranstaltninger, der straks finder anvendelse. Hvis de ikke er i overensstemmelse med den af udvalget afgivne udtalelse, underrettes Rådet dog straks af Kommissionen om disse foranstaltninger. I så fald udsætter Kommissionen gennemførelsen af de foranstaltninger, den har truffet afgørelse om, i to måneder.

6. Rådet kan med kvalificeret flertal træffe en anden afgørelse inden for det tidsrum, der er nævnt i stk. 5.

7. Kommissionen underretter den pågældende medlemsstat om sin afgørelse og offentliggør i givet fald den således ændrede liste i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*.

KAPITEL XI

Andre bestemmelser

Artikel 16

Efter den i artikel 17 fastsatte dato skal medlemsstaterne hvert andet år fremsende en rapport til Kommissionen om anvendelsen af den indførte ordning.

Denne rapport skal ud over almindelige bemærkninger også indeholde en statistisk oversigt over de afgørelser, der er truffet, samt en beskrivelse af større problemer, som anvendelsen af dette direktiv har medført.

Artikel 17

1. Medlemsstaterne vedtager de nødvendige love og administrative bestemmelser for at efterkomme dette direktiv inden den 18. juni 1994. De underretter straks Kommissionen herom.

Når medlemsstaterne vedtager disse love og administrative bestemmelser, skal de indeholde en henvisning til dette direktiv, eller de skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning. De nærmere regler for denne henvisning fastsættes af medlemsstaterne.

2. Medlemsstaterne meddeler Kommissionen teksten til de vigtigste nationale retsfor skrifter, som de udsteder på det område, der er omfattet af dette direktiv.

Artikel 18

Senest fem år efter den dato, der er fastsat i artikel 17, forelægger Kommissionen en beretning for Europa-Parlamentet, Rådet og Det Økonomiske og Sociale Udvalg om gennemførelsen af dette direktiv.

Kommissionen skal, når den har foretaget alle de nødvendige konsultationer, fremlægge sine konklusioner vedrørende eventuelle nødvendige ændringer af dette

direktiv. Samtidig forelægger Kommissionen i givet fald forslag til forbedring af de bestående retsfor skrifter med det formål at lette den frie bevægelighed, etableringsretten og den frie udveksling af tjenesteydelser.

Artikel 19

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Luxembourg, den 18. juni 1992.

På Rådets vegne
Vitor MARTINS
Formand

BILAG A

Oversigt over direktiver som omhandlet i artikel 2, stk. 2

1) 64/429/EØF ⁽¹⁾

Rådets direktiv af 7. juli 1964 om gennemførelse af etableringsfrihed og fri udveksling af tjenesteydelser for selvstændig erhvervsvirksomhed inden for de be- og forarbejdende erhverv under CITI-hovedgrupperne 23 til 40 (industri og håndværk)

64/427/EØF ⁽²⁾

Rådets direktiv af 7. Juli 1964 om de nærmere overgangsforanstaltninger for selvstændig erhvervsvirksomhed inden for de be- og forarbejdende erhverv under CITI-hovedgrupperne 23 til 40 (industri og håndværk)

2) 68/365/EØF ⁽³⁾

Rådets direktiv af 15. oktober 1968 om gennemførelsen af etableringsfrihed og fri udveksling af tjenesteydelser for selvstændig erhvervsvirksomhed inden for nærings- og nydelsesmiddelindustrien og fremstillingen af drikkevarer (CITI-hovedgrupperne 20 og 21)

68/366/EØF ⁽⁴⁾

Rådets direktiv af 15. oktober 1968 om de nærmere overgangsforanstaltninger for selvstændig erhvervsvirksomhed inden for nærings- og nydelsesmiddelindustrien og fremstillingen af drikkevarer (CITI-hovedgrupperne 20 og 21)

3) 64/223/EØF ⁽⁵⁾

Rådets direktiv af 25. februar 1964 om gennemførelse af etableringsfrihed og fri udveksling af tjenesteydelser for virksomhed inden for engroshandelen

64/224/EØF ⁽⁶⁾

Rådets direktiv af 25. februar 1964 om gennemførelse af etableringsfrihed og fri udveksling af tjenesteydelser for formidlervirksomhed inden for handel, industri og håndværk

64/222/EØF ⁽⁷⁾

Rådets direktiv af 25. februar 1964 om de nærmere overgangsforanstaltninger inden for følgende erhvervsområder: engroshandel og formidlervirksomhed inden for handel, industri og håndværk

4) 68/363/EØF ⁽⁸⁾

Rådets direktiv af 15. oktober 1968 om gennemførelsen af etableringsfrihed og fri udveksling af tjenesteydelser for selvstændig erhvervsvirksomhed inden for detailhandelen (ex CITI-gruppe 612)

68/364/EØF ⁽⁹⁾

Rådets direktiv af 15. oktober 1968 om de nærmere overgangsforanstaltninger for selvstændig erhvervsvirksomhed inden for detailhandelen (ex CITI-gruppe 612)

5) 70/522/EØF ⁽¹⁰⁾

Rådets direktiv af 30. november 1970 om gennemførelsen af etableringsfrihed og fri udveksling af tjenesteydelser for selvstændig erhvervsvirksomhed inden for engroshandelen med kul og for formidlervirksomhed inden for kulsektoren (ex CITI-gruppe 6112)

70/523/EØF ⁽¹¹⁾

Rådets direktiv af 30. november 1970 om de nærmere overgangsforanstaltninger for selvstændig erhvervsvirksomhed inden for engroshandelen med kul, og for formidlervirksomhed inden for kulsektoren (ex CITI-gruppe 6112)

⁽¹⁾ EFT nr. 117 af 23. 7. 1964, s. 1880/64.

⁽²⁾ EFT nr. 117 af 23. 7. 1964, s. 1863/64. Ændret ved direktiv 69/77/EØF (EFT nr. L 59 af 10. 3. 1969, s. 8).

⁽³⁾ EFT nr. L 260 af 22. 10. 1968, s. 9.

⁽⁴⁾ EFT nr. L 260 af 22. 10. 1968, s. 12.

⁽⁵⁾ EFT nr. 56 af 4. 4. 1964, s. 863/64.

⁽⁶⁾ EFT nr. 56 af 4. 4. 1964, s. 869/64.

⁽⁷⁾ EFT nr. 56 af 4. 4. 1964, s. 857/64.

⁽⁸⁾ EFT nr. L 260 af 22. 10. 1968, s. 1.

⁽⁹⁾ EFT nr. L 260 af 22. 10. 1968, s. 6.

⁽¹⁰⁾ EFT nr. L 267 af 10. 12. 1970, s. 14.

⁽¹¹⁾ EFT nr. L 267 af 10. 12. 1970, s. 18.

6) 74/557/EØF ⁽¹⁾

Rådets direktiv af 4. juni 1974 om gennemførelse af etableringsfrihed og fri udveksling af tjenesteydelser for selvstændig virksomhed og formidlervirksomhed inden for handel med og distribution af giftige stoffer

74/556/EØF ⁽²⁾

Rådets direktiv af 4. juni 1974 om de nærmere regler for overgangsforanstaltninger for virksomhed inden for handel med og distribution af giftige stoffer og virksomhed, der medfører erhvervmæssig anvendelse af disse stoffer, herunder formidlervirksomhed

7) 68/367/EØF ⁽³⁾

Rådets direktiv af 15. oktober 1968 om gennemførelsen af etableringsfrihed og fri udveksling af tjenesteydelser for selvstændig erhvervsvirksomhed inden for personlige tjenesteydelser (ex CITI-hovedgruppe 85):

1. Restaurations- og udskækningsvirksomhed (CITI-gruppe 852)
2. Hotel- og campingpladsvirksomhed (CITI-gruppe 853)

68/368/EØF ⁽⁴⁾

Rådets direktiv af 15. oktober 1968 om de nærmere overgangsforanstaltninger for selvstændig erhvervsvirksomhed inden for de personlige tjenesteydelser (ex CITI-hovedgruppe 85):

1. Restaurations- og udskækningsvirksomhed (CITI-gruppe 852)
2. Hotel- og campingpladsvirksomhed (CITI-gruppe 853)

8) 77/92/EØF ⁽⁵⁾

Rådets direktiv af 13. december 1976 om foranstaltninger med henblik på at lette den faktiske udøvelse af etableringsfriheden og den fri udveksling af tjenesteydelser inden for virksomhed som forsikringsagent eller forsikringsmægler (ex CITI-gruppe 630), herunder navnlig overgangsforanstaltninger for disse former for virksomhed

9) 82/470/EØF ⁽⁶⁾

Rådets direktiv af 29. juni 1982 om foranstaltninger til fremme af den faktiske udøvelse af etableringsfriheden og den fri udveksling af tjenesteydelser ved selvstændig virksomhed inden for rejsebureauvirksomhed (CITI-gruppe 718) og inden for pakhushold og oplagingsvirksomhed (CITI-gruppe 720)

10) 82/489/EØF ⁽⁷⁾

Rådets direktiv af 19. juli 1982 om foranstaltninger, der for frisører skal lette den faktiske udøvelse af etableringsretten og den fri udveksling af tjenesteydelser

11) 75/368/EØF ⁽⁸⁾

Rådets direktiv af 16. juni 1975 om foranstaltninger, der tilsigter at fremme den effektive udøvelse af etableringsfriheden og den fri udveksling af tjenesteydelser inden for forskellige former for virksomhed (ex CITI-hovedgrupperne 01-85), herunder navnlig overgangsforanstaltninger for nævnte former for virksomhed

12) 75/369/EØF ⁽⁹⁾

Rådets direktiv af 16. juni 1975 om foranstaltninger, der skal fremme den faktiske udøvelse af etableringsfriheden og den fri udveksling af tjenesteydelser inden for erhvervsvirksomhed uden fast forretningssted, herunder navnlig overgangsforanstaltninger for disse former for virksomhed

(1) EFT nr. L 307 af 18. 11. 1974, s. 5.
(2) EFT nr. L 307 af 18. 11. 1974, s. 1.
(3) EFT nr. L 260 af 22. 10. 1968, s. 16.
(4) EFT nr. L 260 af 22. 10. 1968, s. 19.
(5) EFT nr. L 26 af 31. 1. 1977, s. 14.
(6) EFT nr. L 213 af 21. 7. 1982, s. 1.
(7) EFT nr. L 218 af 27. 7. 1982, s. 24.
(8) EFT nr. L 167 af 30. 6. 1975, s. 22.
(9) EFT nr. L 167 af 30. 6. 1975, s. 29.

Bemærkning

Det skal bemærkes, at der i medfør af akterne vedrørende Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongeriges (EFT nr. L 73 af 27. 3. 1972), Grækenlands (EFT nr. L 291 af 19. 11. 1979) samt Spaniens og Portugals tiltrædelse (EFT nr. L 302 af 15. 11. 1985) er foretaget tilføjelser til nogle af de nævnte direktiver.

BILAG B**Oversigt over direktiver nævnt i artikel 2, stk. 3**

Svarer til de direktiver, der er nævnt under punkt 1 til 7 i bilag A med undtagelse af direktiv 74/556/EØF, som er nævnt under punkt 6.

BILAG C

LISTE OVER UDDANNELSER MED SÆRLIG STRUKTUR, DER ER OMHANDLET I
ARTIKEL 1, LITRA a), FØRSTE AFSNIT, ANDET LED, PUNKT II)

1. De paramedicinske og socialpædagogiske uddannelser

I Tyskland

følgende uddannelser:

- pædiatrisk sygeplejerske (Kinderkrankenschwester/Kinderkrankenpfleger)
- fysioterapeut (Krankengymnast(in))
- ergoterapeut (Beschäftigungs- und Arbeitstherapeut(in))
- talepædagog (Logopäde/Logopädin)
- ortoptist (Orthoptist(in))
- statsanerkendt pædagog (Staatlich anerkannte(r) Erzieher(in))
- statsanerkendt sundhedspædagog (Staatlich anerkannte(r) Heilpädagog(-in))

I Italien

følgende uddannelser:

- tandtekniker (odontotecnico)
- optiker (ottico)
- fodterapeut (podologo)

I Luxembourg

følgende uddannelser:

- teknisk assistent (radiologi) (assistante(e) technique médical(e) en radiologie)
- teknisk laboratorieassistent (assistant(e) technique médical(e) de laboratoire)
- psykiatrisk sygeplejerske (infirmier(ière) psychiatrique)
- teknisk assistent (kirurgi) (assistant(e) technique médicale(e) en chirurgie)
- pædiatrisk sygeplejerske (infirmier(ière) puériculteur(trice))
- narkosesygeplejerske (infirmier(ière) anesthésiste)
- eksamineret massør (masseur(euse) diplômé(e))
- pædagog (éducateur(trice))

der svarer til et samlet uddannelsesforløb på mindst 13 år, herunder

- enten mindst tre års erhvervsuddannelse på en fagskole, afsluttet med en eksamen og eventuelt suppleret med en specialisering af et eller to års varighed, afsluttet med en eksamen
- eller mindst 2 ½ år på en fagskole, afsluttet med en eksamen, og suppleret med mindst seks måneders erhvervspraktik eller mindst seks måneders praktisk uddannelse i en godkendt praktikvirksomhed
- eller mindst to år på en fagskole, afsluttet med en eksamen, og suppleret med mindst et års erhvervspraktik eller mindst et års praktisk uddannelse i en godkendt praktikvirksomhed.

2. Mesteruddannelser (Mester/Meister/Maître) der svarer til uddannelser inden for håndværksmæssig virksomhed, der ikke er omfattet af direktiverne i bilag A.

I Danmark

følgende uddannelser:

- optometrist

der svarer til et samlet uddannelsesforløb på 14 år, heraf fem års erhvervsuddannelse fordelt på en teoretisk uddannelse på 2 ½ år på en fagskole og en praktisk uddannelse på 2 ½ år i en virksomhed; uddannelsen afsluttes med en anerkendt eksamen i håndværksvirksomhed, der giver ret til mestertitlen.

— ortopædimekaniker

der svarer til et samlet uddannelsesforløb på 12 ½ år, heraf 3 ½ års erhvervsuddannelse fordelt på en teoretisk uddannelse på ½ år på en fagskole og en praktisk uddannelse på tre år i en virksomhed; uddannelsen afsluttes med en anerkendt eksamen i håndværksvirksomhed, der giver ret til mestertitlen.

— ortopædiskomager

der svarer til et samlet uddannelsesforløb på 13 ½ år, heraf 4 ½ års erhvervsuddannelse fordelt på en teoretisk uddannelse på to år på en fagskole og en praktisk uddannelse på 2 ½ år i en virksomhed; uddannelsen afsluttes med en anerkendt eksamen i håndværksvirksomhed, der giver ret til mestertitlen.

I Tyskland

følgende uddannelser:

- optiker (Augenoptiker)
- tandtekniker (Zahntechniker)
- bandagist (Bandagist)
- audiologiassistent (Hörgeräte-Akustiker)
- ortopædimekaniker (Orthopädiemechaniker)
- ortopædisk håndskomager (Orthopädienschuhmacher)

I Luxembourg

følgende uddannelser:

- optiker (opticien)
- tandtekniker (mécanicien dentaire)
- audiologiassistent (audioprothésiste)
- ortopædimekaniker-bandagist (mécanicien orthopédiste-bandagiste)
- ortopædisk håndskomager (orthopédiste-cordonnier)

der svarer til et samlet uddannelsesforløb på 14 år, herunder en uddannelse på mindst fem år, der er gennemgået som led i en struktureret uddannelse, der er foregået dels i en virksomhed, dels på en fagskole, og som afsluttes med en eksamen, der kræves bestået for at kunne udøve selvstændig håndværks-virksomhed eller for som lønmodtager at opnå en stilling med et tilsvarende ansvar.

3. Maritime erhverv

a) Maritim sejlads

I Danmark

følgende uddannelser:

- skibsfører
- overstyrmand
- enestyrmand, vagthavende styrmand
- vagthavende styrmand
- maskinchef
- 1. maskinmester
- 1. maskinmester/vagthavende maskinmester

I Tyskland

følgende uddannelser:

- skibsfører (Kapitän AM)
- skibsfører (Kapitän AK)
- styrmand (Nautischer Schiffsoffizier AMW)
- styrmand (Nautischer Schiffsoffizier AKW)
- maskinmester (niveau C) (Schiffsbetriebstechniker CT — Leiter von Maschinenanlagen)
- maskinist (niveau C) — maskinchef (Schiffsmaschinist CMA — Leiter von Maschinenanlagen)
- maskinmester (niveau C) (Schiffsbetriebstechniker CTW)
- maskinist (niveau C) — eneste maskinofficer (Schiffsmaschinist CMAW — Technischer Alleinoffizier)

I Italien

følgende uddannelser:

- styrmand (ufficiale di coperta)
- maskinmester (ufficiale di macchina)

I Nederlandene

følgende uddannelser:

- styrmand i kystfart (med supplement) (stuurman kleine handelsvaart (met aanvulling))
- motormand (diploma motordrijver)

der svarer til følgende uddannelser

- i Danmark ni års folkeskole efterfulgt af en erhvervsfaglig grunduddannelse og/eller fartstid på mellem 17 og 36 måneder, som
 - for den vagthavende styrmand suppleres med et års videregående erhvervsuddannelse
 - for de øvrige suppleres med tre års videregående erhvervsuddannelse
- i Tyskland et samlet uddannelsesforløb på mellem 14 og 18 år, heraf en treårs grundlæggende erhvervsuddannelse og ét års fartstid, efterfulgt af en videregående erhvervsuddannelse på et til to år eventuelt suppleret med en erhvervspraktikperiode i navigation på 2 år
- i Italien et samlet uddannelsesforløb på 13 år, heraf mindst fem års erhvervsuddannelse, afsluttet med en eksamen, og i givet fald suppleret med en praktikperiode
- i Nederlandene et uddannelsesforløb på 14 år, heraf mindst to år i en fagskole, suppleret med en praktikperiode på 12 måneder.

Disse uddannelser anerkendes inden for rammerne af den internationale STCW-konvention (den internationale konvention om uddannelse af søfarende, om sønæring og om vagthold, 1978).

b) Havfiskeri*I Tyskland*

følgende uddannelser:

- skibsfører/fiskeri (Kapitän BG/Fischerei)
- skibsfører/fiskeri (Kapitän BK/Fischerei)
- styrmand/fiskeri (Nautischer Schiffsoffizier BGW/Fischerei)
- styrmand/fiskeri (Nautischer Schiffsoffizier BKW/Fischerei)

I Nederlandene

følgende uddannelser:

- styrmand/maskinist V (stuurman werktuigkundige V)

- maskinist IV, fiskeri (werktuigkundige IV visvaart)
- styrmand IV, fiskeri (stuurman IV visvaart)
- styrmand/maskinist VI (stuurman werktuigkundige VI)

der svarer til følgende uddannelser

- i Tyskland et samlet uddannelsesforløb på mellem 14 og 18 år, heraf en treårs grundlæggende erhvervsuddannelse og ét års fartstid, efterfulgt af en videregående erhvervsuddannelse og ét års fartstid, efterfulgt af en videregående erhvervsuddannelse på et til to år eventuelt suppleret med en erhvervspraktikperiode i navigation på to år
- i Nederlandene et uddannelsesforløb på mellem 13 og 15 år, heraf mindst to år i en fagskole suppleret med en praktikperiode på tolv måneder.

Disse uddannelser er anerkendt inden for rammerne af Torremolinos-konventionen (den internationale konvention om fiskefartøjers sikkerhed, 1977).

4. Tekniske erhverv

I Italien

følgende uddannelser:

- landmåler (geometra)
- landbrugskonsulent (perito agrario)
- bogholder og handelskonsulent (ragioniere) og (perito commerciale)
- arbejdskonsulenter (consulente del lavoro)

der svarer til et samlet uddannelsesforløb på det tekniske sekundærtrin på mindst 13 år, heraf otte års obligatorisk skolegang efterfulgt af fem års skolegang på sekundærtrinnet, hvoraf de tre er koncentreret om det pågældende fag, afsluttet med en teknisk studentereksamen, suppleret

- for så vidt angår uddannelsen som landmåler enten med et praktikophold på mindst to år i en virksomhed eller med fem års faglig erfaring
- for så vidt angår landbrugskonsulenter, bogholdere, handelskonsulenter og arbejdskonsulenter med udførelsen af et praktikophold på mindst to år

efterfulgt af en statskontrolleret eksamen.

I Nederlandene

uddannelse til

- foged (gerechtsdeurwaarder)

der svarer til et samlet alment og erhvervsrettet uddannelsesforløb på 19 år, heraf otte års obligatorisk skolegang efterfulgt af otte års skolegang på sekundærtrinnet (de fire med teknisk undervisning), der afsluttes med en statskontrolleret eksamen og suppleres med tre års teoretisk og praktisk uddannelse rettet mod udøvelsen af erhvervet.

5. Uddannelser i Det Forenede Kongerige, der er godkendt som National Vocational Qualifications eller som Scottish Vocational Qualifications

Følgende uddannelser:

- videnskabelig medarbejder ved medicinsk laboratorium (Medical Laboratory Scientific Officer)
- mineelektroingeniør (Mine Electrical Engineer)
- minemaskiningeniør (Mine Mechanical Engineer)
- autoriseret socialrådgiver (psykiske sygdomme) (Approved Social Worker — Mental Health)
- tilsynsværge (Probation Officer)

- tandterapeut (Dental Therapist)
- tandhygiejneekspert (Dental Hygienist)
- ordinerende optiker (Dispensing Optician)
- assisterende mineingeniør (Mine Deputy)
- kurator (Insolvency Practitioner)
- autoriseret notar i ejendomsoverdragelsessager (Licensed Conveyancer)
- ortopædisk bandagist (Prosthetist)
- førstestyrmand på fragt- og passagerskibe — ingen begrænsninger (First Mate — Freight/Passenger ships — Unrestricted)
- andenstyrmand på fragt- og passagerskibe — ingen begrænsninger (Second Mate — Freight/Passenger ships — Unrestricted)
- tredjestyrmand på fragt- og passagerskibe — ingen begrænsninger (Third Mate — Freight/Passenger ships — Unrestricted)
- dæksofficer på fragt- og passagerskibe — ingen begrænsninger (Deck Officer — Freight/Passenger ships — Unrestricted)
- maskinofficer på fragt- og passagerskibe — ubegrænset område (Engineer Officer — Freight/Passenger ships — Unlimited Trading Area)
- varemærkekonsulent (Trade Mark Agent)

der fører frem til de kvalifikationer, der er godkendt som »National Vocational Qualifications« (NVQ), godkendt eller anerkendt som værende ligestillede af the National Council for Vocational Qualifications, eller godkendt i Skotland som »Scottish Vocational Qualifications«, og som ligger på niveau 3 og 4 i Det Forenede Kongeriges National Framework of Vocational Qualifications.

For disse niveauer gælder følgende definitioner:

- **niveau 3:** Kompetence med hensyn til en bred vifte af forskellige arbejdsaktiviteter, der udføres i en lang række forskellige sammenhænge, og hvoraf de fleste er komplekse og ikke-rutinemæssige. Der er tale om en betydelig grad af ansvar og selvstændighed, ligesom der i mange tilfælde stilles krav om tilsyn med eller ledelse af andre.
- **niveau 4:** Kompetence med hensyn til en bred vifte af komplekse, tekniske eller faglige arbejdsaktiviteter, der udøves i en lang række forskellige sammenhænge og med en høj grad af personligt ansvar og selvstændighed. Der er ofte tale om ansvar for andres arbejde og for fordeling af midler.

BILAG D

Liste over uddannelser med særlig struktur, der er omhandlet i artikel 3, litra b), første afsnit, tredje led

I Det Forenede Kongerige

De lovregulerede uddannelser, som fører frem til de kvalifikationer, der er godkendt som »National Vocational Qualifications (NVQ) af the National Council for Vocational Qualifications« eller godkendt i Skotland som »Scottish Vocational Qualifications«, og som ligger på niveau 3 og 4 i Det Forenede Kongeriges National Framework of Vocational Qualifications.

For disse niveauer gælder følgende definitioner:

- **niveau 3:** Kompetence med hensyn til en bred vifte af forskellige arbejdsaktiviteter, der udføres i en lang række forskellige sammenhænge, og hvoraf de fleste er komplekse og ikke-rutinemæssige. Der er tale om en betydelig grad af ansvar og selvstændighed, ligesom der i mange tilfælde stilles krav om tilsyn med eller ledelse af andre.
 - **niveau 4:** Kompetence med hensyn til en bred vifte af komplekse, tekniske eller faglige arbejdsaktiviteter, der udøves i en lang række forskellige sammenhænge og med en høj grad af personligt ansvar og selvstændighed. Der er ofte tale om ansvar for andres arbejde og for fordeling af midler.
-